

quo, quomodo, pervenitur de nimia animi levitate ad impudentem animi effrenationem, de multa cordis præsumptione ad ultimam desperationem.

Audivimus quomodo mens de malo semper in pejus corruens, in profundum tandem malorum deducitur. Audiamus quomodo, vel unde eadem ipsa quandoque, post multa et ultima mala, ad rectitudinis integritatem reformatur. Si enim præcedentia et subsequencia hujus visionis recte censemus, puto quia in hac mystica descriptione recognoscimus, quod in Apostolo legimus : Quoniam ubi abundavit

iniquitas, superabundavit et gratia. Ex hoc Scripturæ loco facile advertere est quod nulla nostra malitia divinam misericordiam vincere potest. Quid enim est quod post succedentes sibi bestias, posito throno, antiquus dierum sedit, nisi quod post multa sæpe vitiorum detrimenta, ille qui est ante omnia tempora æternus, per visitantem gratiam, cor lubricum in firma propositi stabilitate figit, et sibi mansionem constituit? Et quid est quod bestiarum potestas auferitur, nisi, quod per visitantem gratiam, vitiorum tyrannide sopita, regnum peccati destruitur?

TRACTATUS EXCEPTIONUM

Qui continet originem et discretionem artium, situmque terrarum, et summam historiarum; distinctus in quatuor libros.

(Vide inter Appendices ad Opera Hugonis Victorini, *Patrologiæ* t. CLXXVII, col. 193-225.)

AD OPERA RICHARDI VICTORINI APPENDIX.

GILDUINI, ACHARDI, ERVISII, GUARINI,

ABBATUM S. VICTORIS PARIISIENSIS

EPISTOLÆ

ET VARIORUM AD IPSOS.

(D. Edm. MARTENIUS, *Ampliss. Collectio*, tom. VI, col. 227.)

I.

NOTITIA IN GILDUINUM.

(*Gall. Christ.* VII, 652.)

Gilduinus Parisiis natus sese Guillelmo Campelensi magistro canonicos regulares instituenti socium adjunxit, eidemque assumpto ad insulas Cata-launenses in regimine domus Victorinæ sub eodem prioris titulo subrogatus fuit, ut constat ex inscripta huic priori bulla Paschalis II papæ Kal. Dec., indict. VIII, Incarnationis Dominicæ anno 1114, pontificatus XVI, qua monasterii possessiones confirmantur, et libera Victorinis canonicis conceditur eligendi abbatis facultas. Quare mox illum primum abbatem constituerunt. Multos annos hanc provinciam gessit, quo tempore, uti narrat Robertus de Monte, multi nobiles et eruditi juvenes hac in congregatione asciti sunt; quos inter Hugonem laudat, a S. Victore postea cognominatum, natione Saxo-

nem e diocesi Halberstadiensi, qui natus 1097 nomen huic familiæ dedit, ac deinde in omni litterarum sacrarum genere peritissimus effloruit. Ei fuit avunculus ejusdem nominis Hugo, et in conversione socius, cujus præclara est memoria in martyrologio hujus domus ad III Non. Maii his verbis: « Anniversarium solemne bonæ memoriæ Hugonis sacerdotis Alberstadiensis ecclesiæ archidiaconi, qui de Saxonia ad nos venit, magistrum Hugonem nepotem suum secutus ecclesiæ nostræ canonicum, quique habitum regularem in nostra ecclesia suscipiens, in eodem laudabiliter vitam consummavit. Hic rebus suis magnifice satis locum nostrum ampliavit in auro et argento et vestibus pretiosis, tape-
tibus et cortinis et alia supellectili varia: de quo

hoc specialiter commendare et memorie tradere volumus, quod ejus sumptibus et impensis hujus nostre ecclesie aedificium factum et constructum est. » Gilduinus interim ad abbatie Victorine ornatum tantum contulit, ut, quemadmodum Guillelmus de Campellis fuit regularis discipline in ea domo institutor, Ludovicus Crassus rex fundator atque priorum temporalium largus dispensator, et Gilbertus episcopus Parisiensis fundi temporalis largitor, sic et Gilduinus cœnobii hujus sedulus fuerit amplifactor (6), ex munificentia plurimum, et maxime Berneri decani, totiusque Parisiensis Ecclesie conventus, qui anno 1122 canonicis S. Victoris terram arabilem unius carruce apud Civiliacum villam, tam scilicet de territorio Civiliaci, quam Orliaci de suo proprio, assensu episcopi contulerunt; centum enim et viginti jugera terre arabilis excolenda et oliviam cum omnibus consuetudinibus et redditibus eis concesserunt.

Anno 1125 Ludovicus rex, cui Gilduinus a confessionibus erat, in ecclesiis, quas antecessores fundaverant, vel fundatas acquisierant, annualia canonicorum, hoc est redditus anni primi vacantium prebendarum, ad B. Victoris ecclesiam regularium canonicorum ordine insignitam transtulit de consensu abbatum et canonicorum inibi Deo deservientium, cum post mortem singulis diebus usque ad annum in remissionem peccatorum, mediatoris consequantur sacrificium (6*). Hæc sunt ecclesie: Apud Castrum Nantonis, Sancti Severini et Sancti Tugdualdis, S. Ugal, dein prioratus, uti etiam apud Melodunum ecclesia S. Salvatoris annexa Sancto Severino, quando hæc in abbatiam regularem conversa fuit: Meloduni Sanctæ Mariæ et Sancti Salvatoris; apud Stampas Sanctæ Mariæ; apud Pissiacum S. Mariæ; apud Pontisaram Sancti Mellonis; apud Montem Lethericum S. Petri; apud Corboilum Sanctæ Mariæ, in qua undecim erant annualia designata et Sancti Guenaili. Harum omnium ecclesiarum annualia communi abbatum et canonicorum assensu Ludovicus rex ecclesie Sancti Victoris concessit, ita ut per annum redditus prebendarum post mortem canonicorum ex integro haberet, et nullum ob hanc rem, aut ecclesie, aut defuncto præter anniversaria obsequium exsolveret. Huic dono adjecit rex, quod si quilibet ex his canonicis prebendam relinqueret, eadem S. Victoris ecclesia illius prebende redditus possideret. *Ut autem hæc beneficia legitimo dono, legitime possideantur ordine*, data eidem ecclesie et confirmata sunt per manum Henrici Senonensis archiepiscopi, Gaufridi Carnotensis episcopi, et Stephani Parisiensis, qui jam anno superiore annualia prebendarum S. Mariæ matris ecclesie, Beati Marcelli, Beati Germani, Beati Clodoaldi et Beati Martini de Campellis, assensu regis eidem Sancti Victoris ecclesie contulerat. Actum Parisi publice anno Incarnati Verbi 1125, regni nostri xix, Adelaide uxore nostra et Philippo filio nostro annuentibus. Signum Henrici archiepiscopi; signum Gaufridi Carnotensis episcopi; signum Stephani Parisiensis episcopi; signum Berneri Corboilensis abbatis; signum Stephani Melodunensis abbatis; signum Berardi abbatis Castri Nantonis; signum Paganii Stampensis abbatis; signum Stephani abbatis Montis Letherici; signum Samsonis Meduntensis abbatis; signum Henrici abbatis Pissiaci et Pontisaræ, astantibus, etc. » Hæc insuper annualia scriptis etiam peculiaribus litteris confirmavit episcopi ad quos ea res pertinebat; Henricus scilicet archiepiscopus Senonensis, Ilugo Rotomag. archiepiscopus, Stephanus Parisiensis et Gaufridus Carnot. episcopi, ac demum Honorius II, papa, cujus littere descriptæ sunt in Annalibus Victorinis ad annum 1125. Tanta vero inclaruit fama Gildui-

nus abbas, ut Stephani Parisiensis episcopi vicarium generale an. 1132 ageret, quo nomine Stephani de Garlanda Parisiensis archidiaconi bona omnia interdicto supposuit. Eodem anno Innocentius II papa cuncta hujus Ecclesie privilegia firmavit, et insequenti probavit donum ecclesie de Floriaco in Bieria per manum Alberici cardinalis et cancellarii. Hujus quoque pontificis precibus eo ipso anno 1133 Stephanus, episcopus Parisiensis, prebendam unam in ecclesia B. Mariæ Parisiensis, et in ecclesiis S. Germani Antissiodorensis, Sancti Marcelli, S. Clodoaldi et Sancti Martini de Campellis in Bria, S. Victoris concessit. Qua de re sic habet charta Bartholomæi decani et capituli Parisiensis hoc donum confirmantium, « ita scilicet, quod canonici S. Victoris in singulis predictis ecclesiis singulos vicarios ponant; dein quod ad ipsos spectat, sciendum est, quod ecclesia B. Victoris, quæ in nostra ecclesia prebendam habet, nullum omnino aliud servitium in eadem ecclesia nostra per se facere debet, nisi hoc tantum, quod in septimana S. Victoris missam majorem cantat canonicus, missam vero matutinalem, et totum ex integro aliud servitium vicarius faceret habet. » Vide chartam integram tomo sexto amplissimæ Collectionis D. Martenne col. 223.

Anno 1134 toties laudatus Ludovicus Crassus rex et fundator propensiori semper in Victorinos animo, iis ecclesiam S. Guenaili apud Corboilum, in qua rex abbatem ponebat, tradidit, adeo ut quomodo abbas, qui nunc erat, abbatiam relinqueret, eandem perpetuo jure ecclesia B. Victoris possideret; sed et interim decedentibus canonicis, qui in illa Sancti Guenaili ecclesia prebendas obtinebant, eadem ad jus et potestatem Beati Victoris ecclesie libere venirent. « Hoc autem desiderium nostrum, inquit rex, ut legitimo ad effectum ordine duceretur, potestatem illam et jus omne quod in supradicta tenuimus ecclesia, in manus domni Stephani Parisiensis episcopi, in cujus diocesi eadem ecclesia sita est, reddidimus, illeque secundum voluntatem et petitionem nostram eadem potestate et jure Gilduini abbatem ecclesie B. Victoris, ipsamque ecclesiam revestivit: hoc etiam adjecto, quod abbas S. Guenaldi, quandiu videlicet ipsam abbatiam tenuerit, ceterique canonici ejusdem ecclesie de cætero, sicut hactenus nobis fecerunt, de omnibus ad illam ecclesiam pertinentibus abbati S. Victoris respondeant, et rationem reddant et obediant. » Huic dono revera Stephanus episcopus Parisiensis assensum præbuit litteris propriis. « Et ad hoc, pergit rex, præfatam S. Guenaldi ecclesiam plena libertate canonicis Sancti Victoris emancipavimus, quatenus ipsi aliquos de fratribus quos et quot vellent in eadem ecclesia ponerent, et de rebus ecclesie, prout ratio diceret, et utilis ecclesie S. Victoris expeteret, ordinarent. Algrinus cancellarius subscripsit. » Successu temporis extinctis canonicis, evasit hæc ecclesia prioratus a mensa conventuali S. Victoris dependens.

Anno eodem 1134 Gilduini precibus a Ludovico rege Victorinis datur locus de Amberto, qui postea cessit Patribus Cælestinis, ex dono Philippi IV regis, qui compensationis gratia Sancto Victori quadraginta libras Parisienses annui redditus in thesauro regio percipiendas assignavit. Idem Gilduinus occurrit 1135 in tabulario Cagie, ejusque temporibus cœnobium Sancti Bartholomæi Noviomensis accessit ad congregationem Victorinam, ex hist. m. S. Bartholomæi auctore Christophoro Labbe. Id ipsum quoque assertit auctor Historie urbis et Universit. Paris. in quarto, tomo primo, pag. 372. de monasteriis B. Mariæ de Augo in Normannia, Cagie in urbe Meldensi, S. Evarii Aurelianensis.

(6) Malugre, *Antiq. Paris.* pag. 434.(6*) *Hist. ecclesie Paris.* t. II, pag. 80.

S. Genovefæ Parisiensis et de ecclesia cathedrali Saglensi (7). Certe de monasterio B. Mariæ de Augo exstat epistola Joannis comitis Augi ad Guarinum abbatem V. S. Victoris, ut canonici, quos Augium direxit, consuetudines Aroasiæ observent, alioquin abscedant.

Plures eo tempore, uti jam diximus, viri doctrina et pietate clari domum Victorinam illustrarunt, et maxime Hugo a S. Victore, cujus opera tribus tomis sapius edita sunt. Mortuus est anno Domini 1140, in Idus Februarii, cum necdum ætatis annum 44 adimplevisset. Corpus ejus in aditu claustrum conditum est cum inciso lapidi sepulchrali epitaphio his verbis :

*Conditur hoc tumulo doctor celeberrimus Hugo,
Quem brevis æximum continet urna virum.
Dogmate præcipuus, nullique secundus in orbe,
Clarum ingenio, moribus, ore, stylo.*

Inde anno 1335 Hugoni translato hæc altera inscriptio apposita est, ubi pro tribus in secundo versu legendum quinis :

*Hugo sub saxo jacuit vir origine Saxo
Annis ducentis, tribus tamen inde retentis.
In claustro primo se poni fecit in imo,
Et pede calcari nolens mundo decorari.*

*Luce sub undena Februi, tolluntur arena
Ossa, chori latera lævo translata fuere.
Anno millesimo ter centum, ter quoque deno
Christi cum quinque, fratrum chorus astat utrimque.*

Circa ejusdem Hugonis tempora floruit excellens et celebris doctor magister Adam S. Victoris canonicus, natione Brito, conversatione humilis et gratus, doctrina et eruditione utilis et præclarus, et adeo ut sine operibus ejus vix posset homo in prologis sancti Hieronymi super Biblia pedem figere, vel expositionem rationabilem difficultum invenire, et c. Ex his quoque præstantibus viris memorare libet Ivonem, quem Innocentius II papa cardinalem creavit. Is in Galliam missus legatus 1141, biennio post in Galliis obiit 20 Junii 1143, cujus sic meminit necrologium Victorinum ad XII Kalendas Julii : « Anniversarium magistri Ivonis nostri canonici, sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyteri cardinalis et apostolicæ sedis legati. » Exstat in scrinio monasterii bulla Innocentii II, rata habentis omnia privilegia regalia S. Victoris, collata per manum Aimerici cancellarii an. 1137. Ludovicus VII rex confirmans anno seq. donum præbendarum Sancto Victori anno 1133 concessarum notat, et quod Stephanus decanus S. Genovefæ de Monte et canonici ejusdem loci omnes communi assensu præbendam unam in sua B. Genovefæ ecclesia B. Victoris ecclesiæ possidendam libere dono perpetuo concesserunt : » qua de præbenda multæ postmodum initæ sunt inter utrumque collegium transactiones, ex quo Genovesanum factum est regulare. In eundem modum Mathæus de Montemorenciaco Franciæ stabuli comes in sua Sancti Martini de Montemorenciaco ecclesia dedit unam præbendam Sancto Victori; quod et præstitit Joannes cognomento de Cathena abbas sæcularis S. Petri Montis Letherici de hac ecclesia, quæ cum postea data esset monachis de Longo ponte in priuatum convertenda, hos inter et Sancti Victoris canonicos inita est compositio, de qua inferius. Anno prædicto 1138 abbas et conventus Sancti Vincentii Silvanectensis Gilduino profertur illum se caput ordinis agnoscere, quem Sugerius abbas S. Dionysii in Vita Ludovici Crassi virum pietatis operibus approbatum celebrat (8). Henricus frater Ludovici VII, et Dei permissione abbas regaliu abbatiarum, et canonicis S. Victoris

A in ecclesia Sancti Exuperii de Corbolio præbendam unam assensu canonicorum ejusdem ecclesiæ donavit 1146, et in perpetuum habere concessit; « nec illud, inquit, latere volumus, quod huic dono prædictus frater meus non solum assensum præbuit, sed etiam ut hoc faceremus et voluit et rogavit. » Hujus donationis chartæ notanda præsertim hæc verba : « Jam ad multorum devenit notitiam, quod illustris memoriæ pater meus Dei gratia rex Francorum Ludovicus B. Victoris ecclesiam de pulvere paupertatis crexit, eamque canonicorum regularium ordine insignitam abbatiæ instituit : cui etiam juxta regalem munificentiam plurima beneficia contulit, et in argumentum veræ dilectionis quosdam de filiis et fratribus nostris, cum ex hac vita decederent, in eadem religionis domo spelire mandavit, » nempe in capitulo. Habetur insuper epistola Ludovici VII regis ad Henricum fratrem suum et Ist. et Jal. archidiaconos (9), ut ecclesiam Sancti Martini de Campellis canonicis Sancti Victoris tradant, ad inibi canonicos regulares instituendos. Denique Philippus frater Ludovici VII regis, abbas post Henricum fratrem regaliu ecclesiarum, nempe B. Mariæ de Stampis, S. Mariæ de Corbolio, S. Mariæ de Medunta, S. Mariæ de Pissiac et S. Mellonis de Pontisara monasterio S. Victoris confirmat annualia canonicorum decedentium in his ecclesiis (10). Gilduini quoque temporibus habebat, ut diximus, Victorina domus præbendam unam et integram atque aliarum præbendarum annualia in ecclesia sæculari S. Petri de Monte Letherico, pro quibus, quando hæc ecclesia monachis de Longo ponte tradita est, pactione cum isdem inita, G. abbas Sancti Victoris in compensationem habuit terras, vineas, decimam, et quidquid omnino ecclesia de Longo ponte habebat apud Athegias; itemque duos in eadem villa solidos census, quos prædicta Sancti Petri ecclesia ibidem percipiebat. Scripsit Gilduino sanctus Bernardus epistola modo 410, quam lege cum notis ad eam in novissima Operum sancti Bernardi editione. Certe hic sanctus amicitia conjunctissimus erat cum Victorinis, quibus ab Odone abbate et conventu S. Genovefæ licentiam obtinuit deducendi fluviolum Beverim ad suum monasterium, inibique molendinum extruendi circa 1150. Quin et Sugerio commendavit sanctus Bernardus epistola 369 abbatiam Victorinam, cujus in thesauro cuculla ejusdem sancti asservatur, ipsius perenne in illam amoris monumentum, cum charta ex qua dependet sancti Bernardi sigillum. Cæterum vel ad Gilduinum, vel ad Guntherum uno intermedio successorem abbatem spectare videtur epistola Gilduini Fontis Joannis abbatis ad G. abbatem S. Victoris (11), qui sibi ab illo commodari annonam postulaverat. Gilduinus tandem, postquam Victorinæ domus annos quadraginta et quatuor ferme menses familiam egregie rexisset, mortem grandævus oppetiit Idib. Apr. anno 1155, quo ipso die notatur ejus obitus in excerpto veteris necrologii Silvæ majoris. Eodem die seu 13 Aprilis mortuus cum titulo beati refertur in catalogo Ferrarii, sed in supplemento martyrologii Gallicani solum dicitur *pater memoriæ abbas*. Corpus ejus eboro in medio ad pedes Stephani Parisiensis episcopi positum est cum inscriptione, cui renovata tumba, præmissus est titulus hic :

R. Patris Gilduini primi abbatis hujus ecclesiæ et Ludovico Crasso Francorum regi a confessionibus religiosis epitaphium, et ms. restitutum (12).

*Gilduinus abiit de castris victor ad aulam
Idibus Aprilis, rege vocante suo.*

*Prima columna domus, custos gregis, ordinis auctor,
Hic jacet æterno dignus amore loci.*

(10) Ib., c. 228 et 229.

(11) Duchesne tom. IV, pag. 738.

(12) Malingre Antiq. Paris. lin. 2, p. 48.

(7) Duchesne tom. IV, pag. 763.

(8) T. VI, *amptiss. Collect. Marten.*, c. 222.

(9) Ib., c. 227.

Gilduinus die obitus sui ita memoratur in necrologio Victorino: « Anniversarium solemne venerabilis patris nostri Gilduini, primi hujus ecclesie abbatis, magnæ auctoritatis atque sanctitatis viri. Hic zelum Dei et ordinis habens, canonicum ordinem, qui pene totus defecerat, reparavit. In diebus ejus domus nostra supra cæteras nostri ordinis domos primatum tenuit, et religionis prærogativa longe lateque velut sidus clarissimum emicuit. Ecclesiam et cæteras officinas a fundamentis inchoavit et consummavit, et excepta dote regia, præbendis atque annualibus et multis aliis redditibus ampliavit. Proinde statutum est, ut tanti Patris memoria per singulos annos præ cæteris solemniter celebretur, et ante missam commendatio fiat, et pro ejus anima per singulos dies præbenda integra ad eleemosynam in perpetuum tribuatur. » Mitto plures ex discipulis Gilduini insignes viros, Guarinum, primum Sancti Victoris priorem regularem, qui 1131 decanum agebat in ecclesia cathedrali Sagiensi; Odonem (13), ex priore similiter Sancti Victoris primum Sanctæ Genovefæ abbatem, uti docet hoc distichum:

*At, Genovefa, tuus abbas Odo gemma pudoris
Post Thomam sedit in claustro sede prioris.*

Sed hunc B. Thomam præterire non possum, qui secundus Sancti Victoris prior anno 1135, ut pluribus probat Mabillonius in notis ad epistolam sancti Bernardi 158, per nepotes Theobaldi archidiaconi Parisiensis, quem Simonæ redarguerat, crudeliter occisus est intra manus Stephani Parisiensis episcopi, cujus Thomas erat pœnitentiarius et major vicarius; qua de re Petrus Venerabilis epist. 17 libro primo et sanctus Bernardus epistola laudata 158, et quatuor sequentibus ad Innocentium II papam, de quibus vide notas Mabillonii. Primum sub claustro conditus est Thomas, unde translatus in capellam S. Dionysii pone chorum, et inde anno 1667 ad latus summi altaris, ubi loco veteris inscri-

(13) Malingre pag. 480.

ptionis, quæ sequitur, altera mox subjungenda eodem anno posita est:

*Hic jacet egregius prior et post sanguine tinctus
Thomas, vir sobrius, æquitatis tramite cinctus,
In pietate pater, in judicio bene reclus.
Nec fuit hic frater donorum turbine flexus
Martyrium sitiens, inopum damnis miseratus
Nec fraudes patiens curarum presbyteratus.
Justitiæ zelo dum militat, ense feritur.
Spiritus in cælo, corpus terra sepelitur.
Hunc pie deplorat Stephanus tunc Parisiensis,
Hunc scriptis decorat Bernardus Clarevullensis.
Summi pontificis jussu locus hunc capit iste.
Cælibus angelicus nos Thomæ jungito, Christe.*

Novam subjicimus inscriptionem.

*Hic jacet B. Thomæ a S. Victore ossa veneranda,
qui inter Stephani episcopi Parisiensis manus pro
ecclesiastici juris defensione martyr occubuit anno
Domini 1130. Devoti posuere synanonici Victorini
Bære ann. 1667, pridie Kal. Januarii.*

Exstant tomo sexto amplissimæ collectionis D. Martenne, col. 220, litteræ Stephani episcopi Parisiensis ad suos archipresbyteros, ut latam ab eodem excommunicationis sententiam in Thomæ prioris Sancti Victoris interfectores promulgent, cujus sibi soli reservat absolutionem et pœnitentiam.

Burchardus episcopus Meldensis in domo Victorina defunctus anno 1134, pridie Nonas Jan. sepulturam accepit in capella sanctæ Crucis juxta B. Thomam priorem, quibus olim hoc epitaphium erat commune:

*Præsul hic, iste prior, confessor hic, isteque martyr,
Hic minor est meritis ordinis, iste gradu.
Burchardus Meldis pater exstitit, at prior hujus
Ecclesiæ Thomas, moribus ambo pares.
Juris amatores, morumque suere magistri,
Cum pietate graves, cum gravitate pii.
Quos ratio, quos religio, quos jungit honestas,
Hos tumultus jungit et situs ipse loci.*

II.

NOTITIA IN ACHARDUM.

(ORDIN, Script. eccles. II, 1298.)

Achardus Abrincensis episcopus, natione Anglus, Bridlingtonensis juxta Gerardum Joannem Vossium libro II *De historicis Latinis*, cap. 52, pag. 422 ultimæ editionis, Northumbrensis juxta Cæsarem Egassium du Boulay sæculo IV *Universitatis Parisiensis*, in Catalogo, pag. 715. Sed juxta Sammarthanos fratres in *Gallia Christiana* tom. IV, pag. 925, in *Abbatibus Sancti Victoris Parisiensis*, Normannus origine nobilis e comitatu Donnifrontis, de quo in epistolis Arnulfi Lexoviensis. Illic vir vitæ integritate et eruditione multiplici mirifice florens, in humanioribus litteris adolescentiam, in philosophia juventutem, in theologia maturiorem ætatem ita collocavit, ut in singulis singulares progressus fecerit, quemadmodum Pitæuse refert ex Lelando et Bostono mss. auctoribus. Post longam litterarum professionem, terrenarum pertæsus inquietudinum, ad canonicos regulares Sancti Victoris se contulit, quorum successu temporum, post Gilduinum, quem Dominus sibi anno 1155, die XIII Kalendas Aprilis adjunxit, abbas secundus factus est. Misit ad illum abbatem Adrianus IV, summus pontifex, plura diplomata, unum pro ecclesiis Sancti Brixii et Villaris

belli, itemque aliud quo laicis prohibetur usurpare decimas ad parochias Victorinas pertinentes, de quibus loquitur Joannes de Tolosa in amplissima sua *Historia ms. abbatiæ Sancti Victoris*. Abbas autem factus post Gilduinum, ut supra diximus, otio commissa sibi talenta nequitiam abscondens, opuscula conscripsit quæ hominis gravitatem et probitatem simul probant. Horum unum inscribitur *De tentatione Christi*, ms. in celebri bibliotheca Sancti Victoris Parisiensis, cujus abbas erat, littera SS. 19, fol. 162, quod incipit, *Ductus est Jesus in desertum, ut tentaretur a diabolo, etc. De serie lectionis evangelicæ sufficit hucusque. In sermone præsentis non oportet peregrinari, sed etiam tantillum, etc.* Item aliud opusculum *De divisione animæ et spiritus* inscriptum, quod ibidem pariter habetur ms. littera LL. 7 et II. 15, incipiens, *Substantia interior quæ una cum corpore constituit hominem, etc.* Habetur etiam Cantabrigia inter mss. codices Universitatis Cantabrigiæ, codice 1558; in bibliotheca collegii Sancti Benedicti, cod. 291, num. 9, cum expresso nomine Magistri Achardi *Tractatus de divisione anime et spiritus*. Ubi in mss. Victorinis cum sola littera

initiali A legitur, unde ex conjecturis primus compositor catalogi celebris hujus bibliothecæ anno 1512 *Adamo de Sancto Victore* illum ascripserat. Exstant in celebri bibliotheca Claravallis *Sermones magistri Achardi*, quos adhuc Achardum Victorinum qui doctissimus exstitit et plura scripsit, spectare censeo. Florescens Achardus ob præclaras animi ac virtutis dotes, post longam in omni disciplinarum genere exercitationem, ex canonico regulari Sancti Victoris et ejusdem ecclesiæ abbate, anno tandem 1162 ad episcopatum Abrincensem in Normannia, Henrici Anglorum regis ope assumitur et consecratur. Hæc promotio Ludovico Francorum regis displicuit, qui continuo hominem amandavit, ac ne quid regiminis deinceps in eadem domo haberet, his litteris prohibuit.

• Ludovicus Dei gratia Francorum rex, priori et universis fratribus Sancti Victoris salutem et dilectionem.

• Ecclesia ista et beneficio prædecessorum nostrorum et Ecclesiæ Parisiensis fundata est, unde et specialius eam diligimus. Vocatus est abbas vester ad aliam Ecclesiam. Non volumus quod res Ecclesiæ, cujus cura ad nos specialiter spectat, in aliquo minorentur, sed crescant. Unde et regia auctoritate vobis præcipimus, ut abbas Achardus de cætero nullam alienandi vel accipiendi res Ecclesiæ istius habeat facultatem: neque eo præsentem verbum aliquod de electione incipiat. Valet.

Constitutus Abrincensis episcopus, teste Gerardo Joanne Vossio lib. II *De historicis Latinis*, cap. 52, pag. 422 ultimæ editionis, reliquit posteritati *Vitam sancti Geselini monachi*, cujus tamen Balæus non meminit. *Vitam* autem hanc S. *Geselini eremita*, quæ anno 1626 Duaci edita est, attribuit alteri

A *Achardo Claravallensi monacho*, quem anno 1140 floruisse asserit Carolus Dufrenius du Cange in *Indice Auctorum* quem præmisit *Glossario mediæ et infimæ Latinitatis*, columna 79, ubi utriusque Achardi mentionem facit. Cum autem prudenter et sancte per decem annos ecclesiam Abrincensem administrasset, multas circumjacentibus abbatibus donationes fecisset, atque potissimum abbatibus Sanctæ Trinitatis de Lucerna, ordinis Præmonstratensis, quam frequenter adibat impenseque amabat, anno 1172, die 29 Martii obiit, sepultusque in dicta abbata ejusdem diocesis, cui annualia vacantium Abrincensis Ecclesiæ præbendarum contulerat, ad instar Victorinorum in Ecclesiam Parisiensem canonicorum. Ejus sepulchrum patet in ingressu claustrum, sub veteri fornice ac lapide, cum ista epigraphæ: *Hic jacet Achardus episcopus, cujus charitate ditata est paupertas nostra*. Altera inscriptio vetus metrica Achardi in ms. codice Sancti Victoris ita habet:

*Hujus oliva domus, Anglorum gloria cleri,
Jam pridem dignus cælesti luce foveri,
Felix Achardus florens ætate senili,
Præsul Abrincensis, ex hoc signatur ovili.*

Illius mentionem faciunt Robertus de Monte, continuator Chronici Sigebertini ad annum 1162, quo ad episcopatum Abrincensem assumptus est; beatus Rhenanus in commentario suo ad Opera Tertulliani, ubi in librum *De Trinitate* commentatur; Sammarthani fratres in *Gallia Christiana* tomo II, verbo *Abrincenses episcopi*, pag. 6; et tomo IV, verbo *S. Victoris cænobium* pag. 925; Sæculum IV *Universitatis Parisiensis* in Historia, pag. 300, et in Catalogo illustrium Academicorum, pag. 725.

III.

NOTITIA IN ERVISIUM.

(*Gall. Christ. nov.*, t. VII, col. 667.)

Ervisius, seu Ervens, et aliquando *Erneis*, aut *Ernisius* et *Ernestus*, natione Anglus, successit abbas, de cujus electione Alexandri III nomine gratulatur Petrus canonicus Sancti Victoris (14), qui ejusdem papæ capellanus erat, et post ab ipso creatus est cardinalis. Recensetur abbas in charta emptionis terræ Villæputei a rege confirmata 1162, per manum Hugonis cancellarii. Circa id tempus scripsit Alexander papa ad abbatem Castri Nantonis (15), ut annualia quæ abbas et fratres S. Victoris Parisiensis in ecclesia S. Salvatoris jam ex longo tempore canonice possedisse noscuntur, quiete eos et pacifice possidere permittat, donec cum eis super his componatur. Ad Ervisium exstat (16) epistola Gerberti Herefordiensis episcopi petentis aliquem ex ipsius grege, qui ecclesiæ Wigorniensis pastore viduatæ præficiatur; uti etiam Hugonis Rotomagensis archiepiscopi pro ecclesia et conventu Augensi. Plures etiam ad eum leguntur litteræ Jonæ canonici S. Victoris in causa domus Ambertinæ, ex Sammarthanis, qui quidem Jonas missus aliquando Cæsaris burgum rogat Ervisium ut ipsum revocet ad S. Victorem. Ad eundem abbatem, priorem et subpriorem S. Victoris, abbatem Pratensem et Odonem quondam abbatem S. Genovefæ scripsit Alexander papa III (17), ut inqui-

erent de pœnis indictis Guillelmo canonico Sanctæ Genovefæ, anno 1164. Susceptor et sponsor fuit Ervisius cum Hugone Sancti Germani Pratensis abbate et Odone quondam Sanctæ Genovefæ in sacro baptismo Philippi filii Ludovici VII (18), qui postea fuit rex dictus Philippus Augustus, quod legitimus factum die Dominicæ 22 Augusti in octava Assumptionis beatæ Mariæ anno 1165. Rogatus idem abbas ab O. cardinali sedis apostolicæ legato, ut regem inclinarat ad concedendam sibi liberam facultatem revertendi ad suos fratres cardinales (19), eidem respondit se hac de re secretum ac satis familiare cum ipso rege colloquium habuisse, bonoque animo concedere ut ad fratres suos cardinales accedat, ubicunque fuerint, etc.

Ejusdem H. (Hervisii) patrocinium ambivit apud regem Henricum Remensis archiepiscopus, frater ipsius regis, rogans, ut quas regi destinabat litteras pro Hugone Successionensi episcopo et cancellario reconciliando cum rege, si vere, ut dicebatur, ab ejus gratia excidisset, regi præsentaret fidus earum interpres, si vero falsa relatio, aut jam Hugo in gratiam rediisset, sigillumque suum rex ei restituisset, non præsentaret, ex tomo quarto Duchesnii pag. 570. Præsentatæ vero leguntur ibidem pag. 569. Hic etiam est, ut videtur, E. abbas Sancti

(14) T. VI, *ampliss. Collect.* Marten. c. 252.

(15) *lb.*, col. 240 et tom. IV Duchesnii pag. 751.

(16) *lb.*, col. 215.

(17) *lb.*, col. 253.

(18) *lb.*, col. 235.

(19) *lb.*, col. 240.

Victoris, ad quem et capitulum exstat eodem tomo Duchesnii pag. 765, epistola B. de Montemorenciacō deprecantis, ut quoniam locus, qui vocatur Nemus S. Petri a patre suo datus ecclesiæ S. Victoris ea conditione, ut inibi divinum quotidie celebraretur officium, tunc vacabat, et spoliaverant illum, ut fama erat, calice, vestimentis, equo et quibusdam aliis, suas eidem loco restituerent res, et Radulfum, quem diligebat ob sibi et fratri ægrotantibus impensa ab eo servitia, aut alium quempiam boni testimonii virum illuc remitterent. Sub Ervisii præfectura, anno 1167, Joannes, Paleadis urbis episcopus, et Palæstina in Galliam venit, qui defunctus Parisiis, in basilica Victorina sepultus est. Interfuit Ervisius, anno 1170, pactis initis Ivonem inter Sancti Dionysii abbatem et canonicos Sancti Pauli ejusdem urbis. Testatur eodem anno Mauricius episcopus Parisiensis se de Willelmi clerici decima ex patrimonio suis in manibus reddita investivisse dom. Hugonem Suesionensem episcopum et D. Hervisium abbatem S. Victoris, ex tabulario Victorino. Accusatur interim Ervisius (20), quod disciplinam regularem relaxasset; qua de restituenda scripsit epistolam Alexander pontifex ad Ludovicum VII regem, dolens non modicum ita tepescere sacram religionem in ecclesia S. Victoris « ut quæ multis manum in via salutis currentibus porrigebat, nunc auxilio alieno indigeat, et non inveniat, qui sublevet eam.... Non quod non sint ibi plures, qui notitiam religionis habeant et amorem; sed quibusdam cum suo capite membris languentibus, in eadem ecclesia fervor religionis noscitur tepuisse. » Quocirca mandat idem pontifex 1169 Willelmo Senonensi archiepiscopo, Stephano episcopo Meldensi, et Nicolao abbati Vallis-secretæ, ut huic malo medicinam, quam viderint necessariam, apponant. Vide plurimas hujus pontificis ea de re litteras in appendice altera tomi X Concil. Labb., col. 1319 et seq. et tomi quarti *Scriptorum historiae Francia* pag. 602 et seq. Ex epistola vero 45, scripta Victorinis ascetis, qua pontifex gaudet, gratulaturque restitutam disciplinam, intelligimus hoc fuisse adimpletum ab archiepisc. Bituricensi Stephano, qui prius fuerat Meldensis præsul, et Seno-

nensi, cujus exstat epistola ad E. abbatem Sancti Victoris, tomo quarto Duchesnii pag. 747. Nulla tamen habita discussione, submonitus tantum Ervisius dignitatem abdicasse legitur mense Aprili tempore Quadragesimæ anno 1172, relegatusque ad tempus in prioratum Sancti Pauli de Aluētis prope Caprosiam a Sancto Victore dependentem; quem cum retinere conaretur, Alexander et Theodericus cardinales scripsere ad Willelmum Senonensem et Stephanum Bituricensem archiepiscopos, ut obsisterent (21).

Ervisii memoria talis est in Necrologio Victorino: « in Idus Maii anniversarium domni Hervisii quondam hujus ecclesiæ abbatis » : quem Claudius Malingre in *Antiquitatibus Parisiensibus*, pag. 449, defunctum scribit tribus aut quatuor post abdicatum regimen annis, non tamen profecto ante 1177, si certa esset Martenii nota in epistolam Alexandri papæ III, ad Robertum priorem et capitulum S. Victoris, qua Ervisium abbatem se monuisse dicit, ut negotia ecclesiæ S. Victoris, tam intrinseca quam extrinseca, cum consilio majoris et sanioris partis capituli dirigeret. Nempe accusabatur Ervisius, quod omnia vellet in domo S. Victoris pro libito et absque consilio seniorum et capituli definire: unde abbates successores solemnī juramento astricti fuere, ut consilium seniorum de camera conservarent, nec quidquam sine illorum assensu molirentur, prout ex authentica charta apud Sanctum Victorem asservatis constat: quibus accessit capituli generalis diē 3 mensis Aprilis anno 1538 decretum, partitionis bonorum abbatem inter et conventum factæ codicillis roboratum. « Quoniam igitur, » ait Alexander epistola laudata, « eundem abbatem juxta commotionem et mandatam nostrum libenter facturam credimus et speramus, discretionī vestræ per apostolica scripta mandamus, atque præcipimus, quatenus eidem abbati debitam obedientiam et reverentiam impendentes, in ordinandis et disponendis negotiis ecclesiæ vestræ provide et efficaciter assistatis. Datum Venetiis in idus Maii. » Verum nemo non videt hæc epistolam præcessisse ipsam Ervisii cessionem, alioquin duo simul abbates fuissent, quod implicat.

(20) T. VI, *ampliss. Collect.* Marten. c. 319, 250 et seq.

(21) *ib.*, c. 252.

IV.

NOTITIA IN GUARINUM.

(*Gall. Christ.*, t. VII, col. 669.)

Guarinus post Ervisii abdicationem, præsentente Richardo priore, assumptus e Cagia in abbatem, benedictus fuit a Mauricio Parisiensi antistite, qui, quod Ervisius ecclesiæ thesaurum retinere tentaret, scripsit ad Willelmum archiepiscopum Senonensem (22), ut ad Sanctum Victorem accedens illum Guarino restitueret. Scripsit et vicissim W. Senonensis archiepiscopus ad M. episcopum Parisiensem, ut quantocius ad ecclesiam Sancti Victoris accedens sub testimonio G. abbatis et fratrum memoratæ ecclesiæ enthecæ et repositoriola prænominati Er. scrutari curaret, et calicem aureum et alia quæ ad jus ecclesiæ B. Victoris spectantia ibidem inventret, abbati et fratribus assignaret. Exstat ibidem, pagina 569, Alexandri papæ ad Simonem archidiaconum Parisiensem epistola, quæ spectare videtur ad

hunc abbatem, pro quo in abbatie possessionem ab eodem posito, hunc archidiaconum centum solidos exigentem reprehendit. Abbati Guarino de ipsius promotione gratulantur Alexander et Theodericus cardinales (23), gratulatur et frater Fredericus a S. Victore capellanus Alexandri papæ III, qui et ipsi gratulatus est epist. 46, Appendice 2 tomi X Concil. Labb. nec non Ervisii cessionem et Guarini promotionem confirmavit: quin etiam hunc idem pontifex et cardinalis Joannes Puzulus Neapolitanus, Sancti Victoris canonicus, scriptis litteris obsecrarunt, ut binos ad se Victorinos canonicos cum aliis ejusdem congregationis transmitteret; quod tandem Guarinus præstitit (24), postquam primus se excusavit de morte plurimorum suæ domus præstantium virorum primo sui regimini defunctorum

(22) T. VI, *ampliss. collect.* Marten. c. 253.

(23) Alexius Duchesne tom. IV, pag. 604. T. VI,

ampliss. Collect. Marten. c. 253.

(24) Duchesne, tom. IV, pag. 749 et 750.

anno : nempe Richardi a S. Victore nuncupati, A
ecclesie Victorinæ canonici et prioris, viri pietate
et doctrina præstantissimi, doctisque libris nobissi-
mi, qui morte sublatus est an. 1173, vi. Idus Martii
feria sexta. Conditus est in claustro juxta portam
abbatiale cum hoc epitaphio :

*Mortibus, ingenio, doctrina clarus et arte
Pulvere hic tegeris, docte Richarde, situ.
Quem tellus genuit felici Scotica partu,
Te fovet in gremio Gallica terra suo.
Nil tibi parca ferox nocuit, quæ stamina parvo
Tempore tracta gravi rupit acerba manu.
Plurima namque tui superant monumenta laboris,
Quæ tibi perpetuum sunt paritura decus.
Segnior ut lento sceleratas mors petiit ades,
Sic propro nimis si sub pia tecta gradu.*

Guarini luctum de hisce mortibus utcumque mit-
tigavit nuntius de Hugone Petri Leonis, canonico
Sancti Victoris, ad cardinalatum promotus hoc ipso B
anno 1173, qui mox epistola scripta ad Guarinum
et capitulum S. Victoris condidit ipsis de facto
Ervisi quondam abbatibus, suaque illis obtulit obe-
quua. Sub eodem Guarino decessit Adanus a Sancto
Victore dictus ex professionis loco, oriundus ex
Britannia minore, scriptis clarus, et maxime quodam
bibliorum vocabulario, quod vulgo *summam
Britonis* dicunt, viii. Idus Julii 1177, ex Sammar-
thanis, et 1192, ex tomo primo *Hist. Parisiensis*,
pag. 197. Nihil porro Victorinorum famam hac
æte dilucidius probat, quam virorum episcopali
etiam præfulgentium dignitate apud illos secessus.
In his fuit Stephanus primus Ecclesie Parisiensis
canonicus, dein episcopus Meldensis, ac tandem
Bituricensis archipræsul, qui biennio exacto seces-
sit ad Victorinos anno 1174, inibique mortuus pri-
die idus Januarii 1181, seu 1182, jacet in choro ad
lævam Parisiensis episcopi. Legenda circa id tem-
pus Stephani Tornacensis, tunc abbatibus Sanctæ Ge-
novæ, ad summum pontificem Alexandrum III episto-
la 155, pro ecclesia Sancti Victoris : « Prudentes,
ait, et potentes in generatione sua viri, qui tunc
temporis in ecclesia Parisiensi titulati præerant,
ecclesiam S. Victoris tanto dilectionis ac devotionis
affectu prosecuti sunt, ut in ea sacræ religionis
odore tacti pariter ac tracti, plerique ipsorum non
solum conferrent sua, sed et se ipsos offerrent ; »
quales, ut notat Claudius du Molinet, fuere Sie-
phanus, et, ut placet nonnullis, Odo episcopi, Ber-
neris decanus, Adam præceptor, etc. Neque vero
solum in proximo, sed et ad longinqua Victorino-
rum bona conversatio diffundebatur. Testis Arnulfus
Lexoviensis episcopus, qui anno 1181, episcopatu
abjecto, ad Victorinam domum confugit, ubi et cano-
nicus regularis effectus est, uti notatur in necro-
logio die obitus ejus, qui fuit 31 Augusti 1184, his
verbis : « Anniversarium solemne patris nostri piæ
recordationis Arnulfi Lexoviensis episcopi, qui mag-
næ devotionis affectu, quam a multis retro annis
erga ecclesiam nostram habuerat, de episcopatu suo
ad nos veniens, canonicus noster effectus est, quie-
tisque ac sepulturæ locum eandem ecclesiam
inter omnes alias prælegit : multis et magnis be-
nedictis dignum et perpetuum sui nominis et amoris
memoriale posteris derelinquens. » Conditus jacebat
in capella veteris ecclesie, a sancta cruce nuncu-
pata, unde post novam extructam ecclesiam trans-
latus est ad latus dextram capellæ sancti Dionysii
ubi hoc epitaphium legitur : *Epitaphium domni Ar-
nulfi Lexoviensis episcopi, qui postquam quadraginta
annis potens verbo et opere præfuit, frater noster
effectus, moriens demum in veteri basilica sepultus
est, nunc vero translatus hic quiescit :*

*Tu qui dives eras et magnus episcopus, ob quid
Sortem mutasti pauperiore statu ?
Inus pauperiem mutavi seniore magno :
Mundo dives eram, plus fuit esse Deo.*

Floruit sub ejusdem Guarini præfectura Leonius
insignis poeta, qui, primum in æde Sancti Benedicti
apud Parisios canonicus, subinde ad domum Victo-
rinam se recepit, ubi excitatus Guarini abbatis consi-
liis stricta oratione scripsit sacræ legis historiam,
quam Moyses quinque voluminibus tradidit, et Ju-
dicum libros, quos duodecim libris versu contexit,
qui exstant mss. in bibliotheca Victorina. Obiit 1187,
mense Decembri, sen v Kal. Januarii, tomo secundo
Historiæ Eccl. Parisiensis, pagina 197. Præterea
Id Victorinæ domini et Guarino abbati non mediocri
vertit honori, quod ex illo cœnobio acciti fuerint cano-
nici, qui Suessionenses Sancti Joannis de Vincis
suos edocerent mores, et ad rectam vitæ canonicæ
rationem informarent. Hic est G. abbas S. Victoris
memoratus 1185 (25), in charta sancti Maglorii,
quique una cum H. Sancti Dionysii, F. S. Germani,
et S. sanctæ Genovefæ abbatibus, eorum, quæ in
negotio. Grandmontensium statuerant, summo pon-
tifici rationem reddit. Scripsit etiam Guarinus solus
ad Philippum regem Francorum (26), ut huic dis-
sidio finem imponeret : summo pontifici creato
Cælestino III gratulatus est de ipsius electione.
Denique postquam Guarinus abbas hoc in munere
unum et viginti annos insunxit, et multam operam
resarciendis damnis, quæ sanctissimæ familie intul-
erat Ervisius, collocavit, supremum diem obiit xiv
Kalend. Novembris 1192, ex additis nuper veteri
ad tumulum inscriptioni infra subjiciendæ verbis :
legitur autem annus 1193 tomo secundo *Historiæ
Ecclesiæ Parisiensis*, pagina 176 et 1194, tomo
primo *Hist. Parisiensis*, pag. 197, ac tomo primo
amplissimæ Collectionis Martenii, col. 1013, ubi
et pro xiv Kalendas Novembris legitur mense No-
vembri. Cæterum quo longius distat ab hisce annis,
annus quem assignat Claudius du Molinet 1180, in
nota ad epistolam 42 Stephani Tornacensis, pag.
58, eo a veritate plus aberrat. Diplomatiæ pagina
371 habetur ex codice Sancti Germani Præstensis
num. 66, quod cum quidam clericus nomine Nicolaus
apud Sanctum Victorem moriens res suas commis-
sisset hujus ecclesie abbati, videlicet domino Gar-
rino viro religiosissimo, ut eas vicinis ecclesiis post
obitum suum ut sapiens dispensator prudenter erogaret,
hic, quoniam nostram (S. Germani) eccle-
siam plus cæteris tenebatur diligere, ex rebus sibi
commissis Psalterium pro remedio animæ jam dicti
clerici, huic ecclesie proposuit erogare. Sepultus
est Guarinus in choro ecclesie ad latus Gilduini
abbatis, cum hoc disticho, cui nova in tumba præ-
missa sunt hæc verba : *Eloquentis pariter ac religiosi
patris Guarini, quinti in ordine hujus ecclesie abbatis
elogium ex ms. hic repositum :*

*Guarinus abbas Romani lucifer orbis ;
Siderem suiget vivus in urbe lapis.*

Adjuncta sunt et hæc verba : *Obiit xiv. Kalend.
Novemb. an. 1192, ad quam diem sic habetur in
Necrologio sancti Victoris : Anniversarium solemne
felicitis memoriæ domni Guarini hujus ecclesie abbatis :
et in Necrologio Cagiæ : xx. Octobris anniversarium
venerabilis Garini abbatis S. Victoris et canonici
nostri ; quod quidem anno 1194, eum fundasse lego
super juribus Ivernaci. In bibliotheca Victorina
sermionum mss. codices ab eo elucubrati asservari
dicuntur.*

(25) Epist. 143. Step. Tornac. pag. 209.

(26) T. VI ampliss. Collect. Marten. c. 266.

EPITAPHIUM ACHARDI.

(Neustria Pia, p. 795.)

B. Achardus, Arboretanus pontifex. Non solum consilium dedit de novissima abbatiæ de Lucerna fundatione, sed et ann. 1164 a fundatoribus lapidem primarium et angularem pro exstructura ecclesiæ abbatialis oblatum, devote suscepit, benedixit, ac in fundamenta jecit. Deinde jus *Deportum* in Ecclesia Abrincensi ipsis religiosis grateranter contulit; et moriens ea in basilica abbatiali humari voluit, extra chorum quidem, sed juxta parietem ipsius chori, ad cornu Epistolæ ante ostium, quo itur in claustrum, ubi nunc æque requiescit cum hoc epitaphio:

*Præsul Abrincensis, famosus doctor Achardus
Hic jacet, ut terræ restitatur humus:
Gratia cælestis dedit illi dona sophiæ,
Et præfecit eum digniter Ecclesiæ.
Plurima nunc sileo bona facta suæ pietatis,
Quæ satis audita, visa fuere satis.
Abbas ipse fuit Sancti Victoris in æde;
Et complevit opus, moribus, ore, pede
Exuvii ejus domus est hæc nobilitate,
Desuper est nobis gratia tanta data:
Ergo pnter tantus, fidei jurisque patronus,
Pastoralis erat cujus in ore sonus:
Gaudia dirinæ contempletur faciei,
Pontifictorque boni mausto detur ei (27)*

(27) Ex schedis abbatiæ de Lucerna et cœnali.

EPISTOLÆ GILDUINI ABBATIS.

I.

Ad episcopum Belvacensem. — *Commendat ei presbyterum, cujus frater intestatus obierat.*

Domno Belvacensi G. beati Victoris Parisiensis dictus abbas, in summo Pastore gloriari, et ipsius digne imitari vestigia.

Presbyter iste præsentium lator habebat quemdam fratrem, qui intestatus mortuus est, excepto quod unum equum canonicis regularibus S. Quinctini (28), in quorum terra habitabat, ut nobis dictum est, dereliquit. Expectabat enim hunc fratrem suum, sed antequam iste adveniret, iste decessit. Venerunt autem prædicti canonici, et tulerunt defuncti corpus, ipsum apud se sepelientes, et quæ habere videbatur secum pariter auferentes. Unde vos, mediante parvitate nostra, rogat iste ut ei justitiam faciatis, et quæ fratris sui fuerunt restitui faciatis. Valet.

II.

Litteræ Gilduini de ecclesia S. Petri de Monte Lethero concessa monachis Longi Pontis, et de compensatione facta canonicis S. Victoris, qui in ea præbendam, et annualia possidebant.

G. cœnobii S. Victoris dictus abbas cum fratribus suis omnibus fidelibus tam posteris quam præsentibus in perpetuum.

Omnium bonorum et maxime religiosorum proprium est totius sanctitatis et religionis propaga-

(28) Insigne canonicorum regularium monasterium juxta Bellovacum, a Guidone hujus urbis episcopo anno 1067 fundatum, cujus primus abbas fuit Ivo celeberrimus postea Carnotensium episcopus.

(29) Longus Pons est insignis cella ordinis Clunia-

tionis et profectui eongaudere. Gaudium hoc nostris, Deo miserente, temporibus in mutatione ecclesiæ B. Patri de Monte Lethero piis desideriis oblatum est donatum. Siquidem ipsa ecclesia per Dei gratiam et piissimi Ludovici Francorum regis voluntatem, consilio et assensu, de sæculari statu in religionis statum promotæ est, et ad hæc servis Dei monachis scilicet de Longo Ponte (29) assignata est, et in perpetuum donata. Nos itaque qui in prædicta S. Petri ecclesia præbendam unam et integram et aliam præbendarum annualia habemus, mutationem illam in melius volumus et approbamus, et per manum domini nostri Theobaldi Parisiensis episcopi prædictam præbendam et annualia ecclesiæ de Longo Ponte in perpetuum habenda concedimus. Ne autem ecclesia nostra pro illius ecclesiæ mutatione et nostra benevola concessione reddituum suorum diminutione nimia gravaretur, consulente, mediante, ino faciente prædicto Parisiensis episcopo, in cujus arbitrio et potestate, utriusque partis assensu, totum in hoc consistebat negotium, monachi de Longo Ponte nobis reeompensationem vicariam reddiderunt, et rebus ecclesiæ suæ et ecclesiæ S. Petri ea quæ subscripta sunt ecclesiæ nostræ communi assensu perpetuo possidenda dederunt. Apud Athegas terras, vineas, decimam et quidquid omnino ecclesiæ de Longo Ponte ibidem habebat. Apud eandem villam duos solidos census, quos prædicta ecclesiæ censibus in diocesi Parisiensis, in qua cum priore erant olim viginti duo monachi. Est et alius Longus Pons tribus a Suevione leucis distans, ubi est celebris abbatia ordinis Cisterciensis.